

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев1 31/2024
08.11.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић и Гордане Комненић, чланова већа, у парници тужилаца АА, ББ и ВВ, сви из ..., чији је заједнички пуномоћник Зоран Радојевић, адвокат из ..., против туженог „НИС“ а.д. Нови Сад, ради исплате, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3410/19 од 07.10.2019. године, у седници одржаној 08.11.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија тужилаца, **ПРЕИНАЧАВА СЕ** пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3410/19 од 07.10.2019. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснована жалба туженог и потврђује пресуда Основног суда у Новом Саду П1 2265/18 од 26.06.2019. године у делу којим је усвојен тужбени захтев и делу о трошковима парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцима на име састава ревизије исплати 36.000,00 динара и на име судских такси у ревизијском поступку тужиоцу АА 69.562,53 динара, тужиоцу ББ 69.864,56 динара и тужиоцу ВВ 72.566,65 динара, у року од 8 дана од дана пријема пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 2265/18 од 26.06.2019. године, ставом првим изреке, усвојени су тужбени захтеви тужилаца и тужени обавезан да тужиоцима за период од 30.12.2010. године до 31.12.2012. године на име мање исплаћене зараде за сваког тужиоца исплати појединачне месечне износе са затезном каматом на сваки појединачни износ од доспелости до исплате, као и да надлежним фондовима уплати за тужиоца доприносе за обавезно социјално осигурање према прописима који важе на дан уплате. Ставом другим изреке, тужени је обавезан да тужиоцима накнади трошкове парничног поступка у износу од 136.087,00 динара са затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом трећим изреке, тужиоци АА и ББ су ослобођени обавезе плаћања судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3410/19 од 07.10.2019. године жалба туженог је усвојена, па је првостепена пресуда преиначена у усвајајућем делу тако што је одбијен тужбени захтев тужилаца ради исплате мање исплаћене зараде за период од 30.12.2010. закључно са 31.12.2012. године према појединачно захтеваним износима са затезном каматом од доспелости сваког месечног износа до исплате, као и захтев тужилаца за накнаду трошкова парничног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужиоци су благовремено изјавили ревизију из свих законом дозвољених разлога предвиђених у члану 403. став 2. тачка 2. ЗПП.

Врховни касациони суд је пресудом Рев2 483/2020 од 15.10.2020. године, преиначио пресуду Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3410/19 од 07.10.2019. године, одбио жалбу туженог и потврдио пресуду Основног суда у Новом Саду П1 2265/18 од 26.06.2019. године а туженог обавезао да тужиоцима накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 57.250,00 динара.

Одлуком Уставног суда Уж 2383/2021 од 07.06.2024. године, ставом првим изреке, усвојена је уставна жалба туженог и утврђено да је пресудом Врховног касационог суда Рев2 483/20 од 15.10.2020. године повређено право подносиоца уставне жалбе на правично суђење, из члана 32. став 1. Устава Републике Србије. Ставом другим изреке, поништена је пресуда Врховног касационог суда Рев2 483/20 од 15.10.2020. године и одређено да Врховни суд донесе нову одлуку о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3410/19 од 07.10.2019. године.

Испитујући правилност побијане одлуке у смислу члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија тужилаца основана.

У поступку није учињена повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су у утуженом периоду били у радном односу на неодређено време код туженог све до закључења Споразума о престанку радног односа од 19.12.2012. године по коме им је радни однос престао 31.12.2012. године. Свим тужиоцима је исплаћена накнада на основу тог споразума и то АА у износу од 2.564.328,00 динара, ББ у износу од 3.061.454,00 динара и ВВ у износу од 2.285.792,25 динара. Влада Републике Србије, тужени, репрезентативни синдикати код туженог и репрезентативни синдикати на нивоу Републике Србије су 17.06.2008. године закључили Социјални програм за "НИС" АД. Чланом 9. овог Програма, тужени се обавезао да одмах након преузимања "НИС"-а АД изврши једнократно и трајно повећање зараде запослених у висини од 15% у односу на месец који је претходио преузимању, уз обавезу да тако утврђене зараде убудуће усклађује са индексом трошкова живота, уз реалан раст у складу са резултатима пословања и растом бруто друштвеног производа у периоду важења социјалног програма (17.06.2008. до 31.12.2012. године). Према члану 10. наведеног програма, тужени се обавезао да се реална вредност зарада запослених које су утврђене чланом 9. не смањује. Преузимање "НИС"-а извршено је 11.02.2009. године. Тужени је свим запосленима, осим менаџера I и II групе исплатио једнократни додатак на зараду од 15% за месец април 2009. године, на основу одлуке од 30.04.2009. године, којом је

предвиђена наведена исплата утврђена чланом 42. Колективног уговора туженог. У даљем периоду тужени је запосленима усклађивао зараду са индексом трошкова живота и реалним растом у складу са резултатима пословања и растом бруто друштвеног производа. У овој парници тужиоци потражују разлику између зараде која им је исплаћена и зараде увећане за 15% за тражени период, према члану 9. Социјалног програма од 17.06.2008. године. Вештачењем је утврђена висина разлике зараде коју тужиоци потражују.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је нашао да је тужбени захтев основан јер је Социјални програм општи акт који уређује права и обавезе из радног односа и примењује се непосредно, а тужени није испунио своју обавезу преузету закључивањем Социјалног програма јер није увећао зараду запослених трајно за све време важења наведеног програма.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев с образложењем да Социјални програм закључен 17.06.2008. године нема правно дејство општег акта који се непосредно примењује и с тим у вези нема дејство на потраживање запосленог у вези са радним односом, јер се њиме не уређују права, обавезе и одговорност запослених, већ представља акт пословне политике којим се утврђује систем мера и активности на обезбеђењу права запослених за чијим је радом престала потреба у поступку власничких промена.

Поступајући у извршењу одлуке Уставног суда Врховни суд је поново размотрио све ревизијске разлоге и утврдио да се ревизијом основано указује да је другостепена пресуда заснована на погрешној примени материјалног права.

Сагласно неспорној чињеници, Социјални програм за НИС АД Нови Сад је закључен на основу Споразума између Владе РС и Владе Руске Федерације о сарадњи у области нафтне и гасне привреде, Протокола о основним условима куповине од стране ОАО Гаспром Њефт акција Компаније нафтне индустрије Србија АД Нови Сад, који чине 51% оснивачког капитала, као и Колективног уговора за НИС АД Нови Сад. Потписници акта су у име Владе Републике Србије - Министарство енергетике РС; у име Друштва за истраживање, производњу, прераду, дистрибуцију и промет нафте и нафтних деривата, истраживања и производње природног гаса „Нафтна индустрија Србије“ АД Нови Сад – председник Управног одбора и генерални директор; репрезентативни синдикати код послодавца и то: Јединствена синдикална организација НИС АД Нови Сад; Јединствена синдикална организација НИС – Нафтагас Нови Сад; репрезентативни синдикати на нивоу РС и гране; Самостални синдикат радника енергетике и петрохемије Србије и Синдикат хемије, неметала, енергетике и рударства – УГС независност.

Социјалним програмом и наведеним актима су уређена права, обавезе и одговорности запослених и послодавца. Ове акте су потписали сви овлашћени представници учесника у њиховом доношењу. На тај начин конституисана је и обавеза послодавца прописана одредбом члана 9. Социјалног програма, која има непосредно правно дејство према свим запосленима. Стога и предметни Социјални програм, у конкретном случају, сагласно обавезама и правима која се њиме конституишу има правну природу уговора у корист трећих лица. Из тог разлога и тужиоци, као запослена лица код туженог – послодавца, имају непосредно право да захтевају испуњење послодавчеве обавезе која је конституисана у корист свих запослених по основу

предметног социјалног програма, јер је такво право тужилаца утемељено у одредби члана 149. став 1. Закона о облигационим односима.

Правни став Врховног суда се потврђује и радњама туженог предузетим у циљу испуњења његове обавезе установљене чланом 9. Социјалног програма. Том одредбом је прописано повећање зараде запослених једнократно и трајно. У складу са таквом обавезом тужени је делимично и поступио. За април 2009. године тужени је исплатио наведену обавезу у целости испунио али не и за преостали период до истека времена важења Социјалног програма (закључно са децембром 2012.године).

Поступајући у складу са одлуком Уставног суда, Врховни суд је прихватио становиште да социјални програм нема карактер општег акта. Међутим, упркос тој чињеници, Врховни суд је оценио да социјални програм има правну природу уговора у корист трећег лица. Стога су тужиоци овлашћени да по основу закљученог социјалног програма непосредно захтевају и остваре сва права која су им њима призната. У том контексту цењена је и чињеница да је тужени као уговорна страна неспорно прихватио обавезу из социјалног програма. То се потврђује његовим понашањем исказаним у делимичном испуњењу обавезе која му је по том основу конституисана. Зато нема сумње да је тужени свестан преузете обавезе по социјалном програму предузео и непосредну радњу извршења права установљеног у корист свих запослених тако што је извршио исплату уговореног износа зараде свим запосленима за период од једног месеца у односу на почетак примене социјалног програма. Из тог разлога, основан је захтев тужилаца за исплату неизмирене разлике у плати за преостали период важења Социјалног програма (30.12.2010. године – 31.12.2012. године).

Следом изнетог, тужиоци имају право и на исплату законске затезне камате на досуђене месечне износе од њихове доспелости до коначне исплате, у смислу члана 277. став 1. ЗОО.

Зато је ревизијски суд преиначио другостепену пресуду тако што је одбио жалбу туженог и потврдио првостепену пресуду којом је усвојен тужбени захтев тужилаца, као и одлуку о трошковима првостепеног поступка који су правилно одмерени и досуђени тужиоцима на основу правилне примене одредаба чланова 153. и 154. ЗПП, као и одредаба Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката и Закона о судским таксама.

Из наведених разлога, Врховни суд је одлучио као у ставу првом изреке, на основу члана 416. став 1. ЗПП.

Тужиоцима на основу чланова 165. став 2. и 163. став 2. у вези чланова 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП припада тражена накнада трошкова ревизијског поступка: на име састава ревизије 36.000,00 динара, према АТ, као и на име судских такси, и то: за судску таксу на ревизију тужиоцу АА 27.825,01 динара, тужиоцу ББ 27.945,82 динара, тужиоцу ВВ 29.026,66 динара, и за судску таксу на ревизијску одлуку тужиоцу АА 41.737,52 динара, ББ 41.918,74 динара и ВВ 43.539,99 динара у складу са Тарифом о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката, због чега је одлучено као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
Добрила Страјина, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**